



PROGRAMUL EDUCAȚIE ȘI OCUPARE 2021-2027

Prioritate: P01 „Modernizarea instituțiilor pieței muncii”

Obiectiv specific: ESO4.2 „Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii pentru ca acestea să evalueze și să anticipeze necesitățile în materie de competențe, să asigure o asistență promptă și personalizată și să sprijine corelarea cererii și a ofertei, tranzițiile și mobilitatea pe piața muncii (FSE+)”

Cod proiect: PEO/48/PEO_P1/OP4/ESO4.2/PEO_A7/309187

Titlu Proiect: Dialog social și parteneriate pentru Ocupare și Formare

A 1-Acțiuni care vizează îmbunătățirea capacității și digitalizarea organizațiilor societății civile

Profesioniști mai bine pregătiți, servicii sociale mai eficiente: propuneri legislative pentru dezvoltarea formării continue

Introducere

Eficiența serviciilor sociale depinde în mare măsură de pregătirea și dezvoltarea continuă a celor care lucrează în acest domeniu. Într-o societate aflată într-o permanentă schimbare, problemele sociale se diversifică și devin tot mai complexe, existând o diferență semnificativă între nevoile reale din teren și nivelul de pregătire al profesioniștilor din domeniul social, ceea ce impune ca profesioniștii să fie nu doar bine formați la începutul carierei, ci și sprijiniți să învețe pe tot parcursul vieții profesionale. Această discrepanță nu este cauzată de lipsa de interes a specialiștilor, ci de absența unui cadru legislativ coerent care să sprijine formarea continuă. În România, legislația oferă doar în parte un cadru pentru formarea continuă, însă lipsesc coerența, resursele și stimulentele care să transforme acest proces într-un pilon real al eficienței serviciilor.

Articolul subliniază importanța formării continue și importanța formulării unor propuneri legislative concrete, aplicate inclusiv la nivel local, pentru a construi un sistem social mai puternic și mai adaptat realităților, pornind din dorința de a contribui cu idei și propuneri legislative care să ducă la dezvoltarea profesională reală a lucrătorilor sociali, la servicii mai eficiente și, în final, la o mai bună calitate a vieții pentru beneficiari.

În România, deși există prevederi care fac referire la perfecționarea profesională, lipsesc un cadru legislativ unitar, o finanțare dedicată și stimulente clare. În lipsa acestora, multe cursuri sunt formale, iar accesul la ele este inegal, mai ales între mediul urban și cel rural. Consider necesară o analiză a situației actuale și formularea unor propuneri legislative concrete, cu aplicabilitate practică. Problemele sociale sunt diverse și tot mai complexe, iar pentru a răspunde eficient este nevoie de specialiști care să își actualizeze permanent cunoștințele și competențele.

1. Importanța formării continue în domeniul social

Formarea continuă este procesul prin care profesioniștii își îmbunătățesc constant abilitățile, se adaptează la schimbările sociale și legislative și răspund mai bine nevoilor beneficiarilor. În domeniul social, formarea continuă nu ar trebui privită ca o activitate suplimentară, ci ca o condiție esențială pentru menținerea calității muncii, deoarece realitatea de pe teren este mereu în schimbare. Problemele sociale se schimbă rapid: apar noi tipuri de vulnerabilități, iar realitatea comunităților locale impune soluții adaptate. La nivel național, există comunități rurale unde persoanele vârstnice trăiesc singure, fără sprijin, și necesită servicii socio-medicale complexe. În același timp, migrația externă a părinților a dus la o creștere a numărului de copii lăsați în grija rudelor. Acești copii au nevoie de sprijin emoțional, educațional și material, iar lucrătorii sociali trebuie



să fie pregătiți să colaboreze cu școlile, cu autoritățile locale și cu organizațiile neguvernamentale pentru a asigura protecția lor. În lipsa unor cursuri specifice despre consilierea minorilor afectați de separarea familială, intervențiile pot fi incomplete sau chiar ineficiente.

Pentru a lucra eficient cu aceste categorii, specialiștii au nevoie de competențe actualizate: consiliere psihologică, gestionarea traumelor emoționale, colaborare interdisciplinară cu școala și medicul de familie. Fără o instruire continuă, profesioniștii riscă să rămână blocați în metode depășite și să nu mai aibă capacitatea de a răspunde adecvat unor realități dinamice. De aceea, legislația ar trebui să garanteze accesul permanent la instruire și să ofere mecanisme clare prin care formarea să devină parte integrantă din cariera fiecărui specialist.

De asemenea, îmbătrânirea populației creează nevoia unor servicii socio-medicale mai bine organizate. În satele izolate, există bătrâni care trăiesc singuri, fără acces la servicii medicale de bază. Lucrătorii sociali și asistenții comunitari ar trebui să fie instruiți să identifice riscurile de sănătate, să ofere suport emoțional și să facă legătura între beneficiar și serviciile medicale. Fără formare continuă în acest sens, riscul de marginalizare a acestor persoane este foarte mare.

În mediul urban, problemele sunt diferite: persoanele fără adăpost, dependențele de alcool și droguri, violența domestică și cazurile de abandon școlar. Toate acestea presupun abilități complexe de intervenție și colaborare interdisciplinară. Un profesionist care nu a participat la formări recente poate să nu știe cum să gestioneze situații de criză sau cum să acceseze resursele existente în comunitate.

Astfel, formarea continuă devine nu doar o recomandare, ci o necesitate care influențează direct calitatea serviciilor și viața beneficiarilor.

2. Deficiențele cadrului actual

Deși există cursuri de formare continuă, acestea sunt adesea insuficiente și inegal distribuite. În centrele sociale din țară, există angajați care au beneficiat de câteva formări finanțate prin proiecte europene, însă în mediul rural, lucrătorii sociali au rareori ocazia să participe la astfel de programe. Mulți dintre ei nu au resurse pentru a se deplasa la cursuri în alte orașe și nici instituțiile locale nu dispun de bugete pentru a acoperi aceste cheltuieli.

În plus, unele cursuri se axează mai mult pe aspecte teoretice, fără a oferi instrumente practice utile. De exemplu, un lucrător social care se confruntă cu un caz de violență domestică are nevoie de exerciții de simulare a interviului cu victima și de tehnici de gestionare a situațiilor de criză, nu doar de cunoștințe legislative generale. Lipsa unui cadru legislativ coerent face ca participarea la formare să fie adesea tratată ca o simplă formalitate, iar rezultatele reale să fie modeste.

În Baia Mare, de exemplu, câteva proiecte cu finanțare europeană au permis organizarea unor programe de instruire pentru personalul din centrele sociale, însă aceste oportunități au fost ocazionale și nu au acoperit toate nevoile.

În mediul rural, însă, accesul este și mai dificil. Un lucrător social dintr-o comună trebuie să se deplaseze zeci de kilometri pentru a participa la un curs, ceea ce implică timp și bani pe care nu îi are întotdeauna la dispoziție. Instituțiile locale, cu bugete limitate, nu își permit să aloce resurse pentru formarea personalului. În plus, calitatea cursurilor variază mult. Unele programe sunt teoretice, orientate doar spre obținerea unei diplome sau a unui certificat, fără a oferi competențe reale. Astfel, profesioniștii se întorc la locul de muncă fără instrumente concrete pentru a rezolva cazurile dificile cu care se confruntă.

3. Propuneri legislative pentru dezvoltarea formării continue



Pentru a corecta aceste deficiențe și pentru a transforma formarea continuă într-un motor al eficienței serviciilor sociale, este nevoie de reglementări clare și aplicabile.

3.1. Crearea unui cadru legislativ unitar

În primul rând, este necesară crearea unui cadru legislativ unitar pentru formarea continuă a profesioniștilor din domeniul social. Acesta ar trebui să prevadă nu doar obligația generală de a participa la cursuri, ci și frecvența minimă, tipurile de competențe urmărite și responsabilitatea angajatorilor de a sprijini angajații. De exemplu, legea ar putea stabili ca:

- fiecare lucrător social trebuie să participe anual la cel puțin 40 de ore de formare acreditată, într-un domeniu adaptat nevoilor comunității unde activează;
- responsabilitatea instituțiilor de a asigura participarea angajaților;
- domenii prioritare, stabilite în funcție de nevoile sociale actuale.

3.2. Finanțare publică dedicată

În al doilea rând, legislația ar trebui să introducă finanțare publică dedicată formării profesioniștilor. Fără resurse financiare clare, orice obligație rămâne doar pe hârtie. Se pot crea fonduri speciale la nivel județean, gestionate de direcțiile de asistență socială, care să acopere costurile de participare la cursuri, transportul și materialele necesare. Astfel, și lucrătorii din zonele rurale, nu doar cei din mediul urban, ar avea acces egal la formare.

Legislația ar trebui să prevadă:

- fonduri naționale și județene pentru acoperirea costurilor de participare la cursuri;
- posibilitatea ca autoritățile locale să cofinanțeze programele de formare;
- facilități fiscale pentru organizațiile private care oferă instruire de calitate.

3.3. Domenii prioritare de instruire

Un alt pas important ar fi stabilirea unor domenii prioritare de instruire. Legea ar putea lista explicit câteva teme pe care toți profesioniștii trebuie să le parcurgă: protecția copilului în contextul migrației, prevenirea și combaterea violenței domestice, îngrijirea persoanelor vârstnice, lucrul cu persoanele dependente, sprijinul acordat persoanelor fără adăpost și folosirea instrumentelor digitale în munca socială. În mediul urban, de exemplu, unde problema persoanelor fără adăpost este vizibilă mai ales iarna, ar fi obligatoriu ca lucrătorii sociali să aibă pregătire specifică în gestionarea cazurilor de excluziune severă și în coordonarea intervențiilor de urgență.

Potențiale puncte în lege:

- protecția copilului și consilierea minorilor afectați de migrație;
- prevenirea și combaterea violenței domestice;
- îngrijirea persoanelor vârstnice singure;
- intervenția în cazurile de dependență;
- sprijinirea persoanelor fără adăpost;
- utilizarea tehnologiei digitale în munca socială.

În România (și nu numai), problema persoanelor fără adăpost este acută, și ar fi obligatorii cursurile despre gestionarea situațiilor de criză în perioada iernii. În mediul rural, prioritatea ar fi instruirea în îngrijirea vârstnicilor și prevenirea izolării sociale.

3.4. Supervizarea obligatorie



Legislația ar trebui să prevadă accesul obligatoriu la supervizare. În județele cu multe cazuri de violență domestică, supervizarea ar fi un sprijin esențial pentru personalul aflat sub presiune constantă.

Legislația ar putea prevedea ca fiecare profesionist să aibă acces trimestrial la sesiuni de supervizare cu un expert acreditat. Acest lucru ar permite discutarea cazurilor dificile, prevenirea erorilor și, nu în ultimul rând, protejarea sănătății emoționale a lucrătorilor sociali. În toată țara, unde sunt numeroase cazuri de violență domestică și abuz asupra copiilor, supervizarea ar ajuta specialiștii să gestioneze mai bine impactul emoțional al muncii lor și să nu cadă pradă epuizării.

3.5. Acreditarea și monitorizarea cursurilor

Se impune crearea unui sistem național de acreditare și monitorizare a cursurilor de formare continuă, astfel încât să existe garanția calității programelor. Furnizorii de formare ar trebui evaluați periodic, iar cursurile să fie verificate pentru relevanță și aplicabilitate practică. În acest moment, există riscul ca unele cursuri să fie superficiale sau orientate doar spre obținerea unei diplome. O structură centrală ar putea garanta calitatea programelor și relevanța lor practică, iar profesioniștii ar fi siguri că timpul investit în instruire le aduce beneficii reale.

3.6. Stimulente pentru participare

Nu în ultimul rând, legislația ar trebui să prevadă stimulente pentru participarea activă la formare. De exemplu, finalizarea unor module de instruire acreditate ar putea fi condiție pentru promovare sau pentru obținerea unor sporuri salariale. În acest fel, formarea continuă nu ar mai fi percepută ca o povară, ci ca o oportunitate de evoluție profesională și personală.

Participarea la cursuri ar trebui legată de:

- posibilitatea de promovare în carieră;
- acordarea unor sporuri salariale;
- recunoașterea oficială a competențelor dobândite.

4. Impactul unor astfel de măsuri

Adoptarea acestor propuneri ar avea un impact direct asupra calității serviciilor sociale. Profesioniștii din mediul urban, care lucrează cu persoanele fără adăpost, ar avea instrumente practice pentru a gestiona situațiile critice din timpul iernii. Lucrătorii sociali din sate ar învăța să combine sprijinul emoțional cu intervenția medico-socială pentru vârstnicii singuri. Cei care lucrează cu copiii rămași acasă în urma migrației părinților ar primi tehnici moderne de consiliere și colaborare cu școala.

La nivel național, formarea continuă ar asigura o standardizare a competențelor, reducând inegalitățile dintre profesioniștii din mediul urban și cei din mediul rural. În plus, supervizarea obligatorie și stimulentele pentru participare ar crește motivația personalului și ar reduce fluctuația de cadre, ceea ce ar aduce stabilitate sistemului social.

În concret, adoptarea unor astfel de măsuri ar avea efecte vizibile:

- profesioniști mai bine pregătiți și capabili să răspundă nevoilor diverse ale comunității;
- servicii sociale mai eficiente, cu intervenții rapide și adaptate;
- reducerea inegalităților dintre mediul urban și cel rural;
- creșterea motivației personalului și reducerea riscului de epuizare;
- încredere sporită a comunității în instituțiile sociale.



Concluzie

Un sistem social puternic are nevoie de profesioniști pregătiți, iar profesioniștii au nevoie de formare continuă. Aceasta nu trebuie privită ca o opțiune, ci ca o condiție esențială pentru eficiența serviciilor. Legislația are rolul de a transforma această viziune în realitate, prin reglementări clare, finanțare dedicată, domenii prioritare, supervizare și stimulente concrete. Realitatea socială arată că nevoia de formare continuă este reală și urgentă: fie că vorbim despre vârstnici singuri, despre copii lăsați în grija bunicilor, despre persoane fără adăpost sau despre victime ale violenței domestice, fiecare situație cere competențe actualizate și bine consolidate.

Prin reglementări clare, finanțare dedicată, domenii prioritare, supervizare și stimulente, România poate construi un sistem social modern, în care profesioniștii sunt permanent pregătiți să răspundă provocărilor.

Astfel, formarea continuă devine nu doar un drept al lucrătorilor sociali, ci și o garanție pentru beneficiari că vor primi servicii de calitate. Iar aceasta este, în fond, finalitatea oricărui sistem social: oameni mai bine sprijiniți, comunități mai solide și o societate mai echitabilă.

Gabor Bogdan

Referent dezvoltare, implementare a politicilor și a măsurilor active pe piața muncii S